

ÖĞRETMEN REHBER KİTAPÇIĞI

Minyatür 2.0

Güncel Sanatta Minyatür

PERA MÜZESİ

Minyatür 2.0 Sergisi

Güncel Sanatta Minyatür

Öğretmen Rehber Kitapçığı

Anaokulu, İlkokul ve Ortaokul Grupları

Değerli Öğretmenler,

Suna ve İnan Kıraç Vakfı Pera Müzesi, Covid-19 önlemleri kapsamında, çevrimiçi etkinliklerine devam ediyor. Pera Öğrenme Programları, öğretmenlerin Minyatür 2.0 süreli sergisini anaokulu, ilkokul ve ortaokul öğrencilerine aktarabilecekleri Öğretmen Rehber Kitapçıkları hazırladı. Öğretmenler aynı zamanda sergiyi çevrimiçi olarak Zoom Meeting uygulaması üzerinden gezebilecekler.

Kitapçıklarda Minyatür 2.0, Güncel Sanatta Minyatür sergisinden seçilmiş eserlerin açıklamaları, müfredata ve hedeflenen kazanımlara uygun etkinlik önerileri ve öğrencilere yönelik sorular yer alıyor. Kitapçıklar aracılığıyla öğretmenler, eserlerin incelenmesine ilişkin bilgi edinebiliyor. Sunulan bilgiler doğrultusunda öğrenciler, eleştirel ve yaratıcı düşünme, sorgulama, kendilerini doğru biçimde ifade edebilme becerilerini geliştiriyor. Çevrimiçi müze gezisinin ardından, dileyen öğretmenler okulda öğrencileriyle sergiler hakkında çeşitli etkinlikler yapabiliyor.

Hafta İçi Çevrimiçi Öğrenme Programı

Salı, Çarşamba, Perşembe, Cuma

10:00-10:30

10:45-11:15

11:30-12:00

Özel okulların Çevrimiçi Rehberli Tur ve Atölye Çalışmasına kişi başı katılım bedeli: 6 TL
Devlet okulları için Çevrimiçi Rehberli Tur ve Atölye Çalışması bedelsizdir.

Çevrimiçi Rehberli Tur ve Atölye Çalışması en az 10 en fazla 60 kişilik grupların oluşması ve rezervasyon ile gerçekleşmektedir. Rezervasyonun onaylanmasının ardından atölye linki sadece kayıta kullanılan e-posta adresine iletilmektedir.

İşbu Öğretmen Rehber Kitapçığı ("Kitapçık"), burada yer verilen her türlü bilgi ve belge Suna ve İnan Kıraç Vakfı'na aittir, yalnızca Suna ve İnan Kıraç Vakfı tarafından ve Suna ve İnan Kıraç Vakfı'nın ön izni ile kullanılabilir. Kitapçığın ve/veya içeriğinin ön izin alınmaksızın izinsiz kullanımının tespiti durumunda Suna ve İnan Kıraç Vakfı her türlü yasal haklarını kullanmayı saklı tutar. Kitapçığın 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca tüm yasal hakları saklı olup, Kitapçık herhangi bir şekilde izinsiz kopyalanamaz, üzerinde değişiklik yapılamaz, iletilemez ve/veya yayınlanamaz. Başka kurum ya da kuruluşlarca dökümanlarında yayınlanamaz.

Pera Öğrenme Hakkında

Pera Müzesi Öğrenme Programları, uygulamalı çalışmalarla pekiştirilen atölyelerle müzeyi sosyal hayatın bir parçası kılmayı amaçlıyor. Bu amaç doğrultusunda oluşturulan programlar, koleksiyon sergilerinin yanı sıra, süreli sergilere yönelik de hazırlanan atölyeleri de içeriyor. Pera Çocuk (4-6, 7-12), Pera Genç (13-17), Pera+ (18+, 60+), Öğretmenler, Okul Grupları (anaokulu, ilkokul, ortaokul, lise) ve Pera Engelsiz (Zihinsel Engelli) kategorileri altında birbirinden renkli ve yaratıcı etkinlikler yıl boyunca sürüyor.

Sanatın farklı akımlarına gönderme yapan atölyelerde tecrübe beklenmeksizin katılımcılar; müzeciliğe dair farklı süreçleri de inceleme imkânı buluyor. Aynı zamanda katılımcılar görerek, dokunarak, koklayarak, interaktif bir şekilde deneyimleyerek keşfediyor. Pera Öğrenme, çocukların ve gençlerin merakla bekledikleri Sanal Gerçeklik, Maker, 3 Boyutlu Tasarım, Minecraft, IoT gibi atölyeler gerçekleştiriyor. Yaratıcı drama yöntemlerini kullanarak rol yapma, doğaçlama ve oyunla, müzeyi yaşayan bir mekân olarak deneyimlemelerini sağlayan, müze bilinçlerini ve estetik becerilerini geliştiren çalışmalar yapıyor.

Senelik programı kapsamında, özel günlere yönelik de atölyeler gerçekleştiriliyor. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nda çocuklara yaratıcı drama, beden perküsyonu, masal anlatımı, Çocuk Oda Orkestrası ve Çoksesli Çocuk Korosu etkinlikleri düzenleniyor. 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı'nda gençlere; Hip-Hop dans atölyesi, maske atölyesi gibi ilgi çekici ücretsiz atölyeler yapıyor. Bunlara ek olarak, Yarıyıl Tatili Atölyeleri, Anneler Günü, Babalar Günü, Yaz Tatili Atölyeleri ve Yılbaşına Özel Atölyeler gibi farklı etkinliklere de yer veriliyor.

On sekiz yaş ve üzerindeki herkesin katılabildiği Pera+ atölyelerinde katılımcılar, farklı konularda uzmanlaşmış eğitimler eşliğinde Pera Müzesi'nin koleksiyon ve süreli sergilerini geziyor; müzeyi felsefe, müzik, edebiyat, fotoğrafçılık gibi farklı disiplinler ile birlikte deneyimliyor. Koleksiyon sergileri kapsamında farklı branşlardaki öğretmenlere yönelik sergi turu ve disiplinler arası atölyeler düzenleniyor. Atölyelerde öğretmenlere müzeyi öğrencileriyle nasıl daha etkili ve interaktif şekilde gezebileceklerine dair bilgiler de veriliyor. Bununla beraber, Pera Müzesi'nin süreli sergilerinden ilhamla hazırlanan yaz atölyelerine katılan çocukların yaratıcı dünyasını yaz sergileriyle bir araya getiriyor. Yaz atölye programında çocukların yarattıkları objelerden oluşan sergi hem atölye alanında hem de dijital platformda izleyiciyle buluşuyor.

Pera Öğrenme Programları kapsamındaki bu çok çeşitli atölyelerde herkesi kendini sanat ve tasarımla ifade etmeye, Pera Müzesi'ne bekliyoruz.

Minyatür 2.0

Güncel Sanatta Minyatür

11 Ağustos 2020 - 17 Ocak 2021

4. - 5. Kat Sergi Salonu

Minyatür sanatının güncel yorumlarına odaklanan sergi, Türkiye, İran, Pakistan, Suudi Arabistan, Azerbaycan gibi farklı ülkelerden 14 sanatçının eserlerini bir araya getiriyor. Minyatürü yalnızca tarihsel bir form olarak değil, teorik potansiyelini vurgulamayı hedefleyen güncel bir sanat pratiği olarak da sunuyor. Heykelden videoya, fotoğraftan yerleştirmeye minyatürü yüzyıllar boyunca ikâmet ettiği kitaplardan çıkarıp boyutlandıran sanatçılar, günümüz dünyasında minyatürün nasıl yaşayabileceğinin de araştırmasını yapıyor.

Yüzyıllar önce formüle edildiği bağlamın ötesinde hem biçim hem içerik olarak farklılaşan güncel minyatür, sömürgecilik, oryantalizm, ekonomik eşitsizlik, toplumsal cinsiyet, kimlik politikaları, ayrımcılık, toplumsal şiddet, zorunlu göç, temsiliyet gibi konulara odaklanıyor. Sergi, sanatçıların tarihsel minyatüre farklı yaklaşımlarını vurgularken aynı zamanda ortaklaştıkları prensipleri açığa çıkarmayı hedefliyor.

Azra Tüzünoğlu ve Gülce Özkara'nın hazırladığı sergide Hamra Abbas, Rashad Alakbarov, Halil Altındere, Dana Awartani, Fereydoun Ave, CANAN, Noor Ali Chagani, Cansu Çakar, Hayv Kahraman, Imran Qureshi, Nilima Sheikh, Shahpour Pouyan, Shahzia Sikander ve Saira Wasim yer alıyor.

ANAOKULU

Anaokulu

Öğrenilecek Kavramlar

Güncel Sanat
Güncel Minyatür Sanatı
Hayvanlar
Renkler
Uzak-Yakın
Kirli-Temiz
Karanlık-Aydınlık
Daire, Üçgen, Kare, Dikdörtgen, Kenar, Köşe
Işık-Gölge
Geçmiş-Bugün

Öğrenilecek Sözcükler

Minyatür
Yerçekimi
Uzay
Gezegen
Astronomi
Dünya
Teleskop
Orman
Geometrik Şekil
Mermer

Bunları Biliyor muydunuz?

Minyatür Nedir?

Minyatür, el yazması eserleri resimlemek amacıyla yapılmaya başlanmış küçük boyutlu, ince işlenmiş resimlerdir.

Minyatür yapmak için hangi malzemeler kullanılır?

- İnce uçlu fırça (genelde kedi tüyünden yapılan fırçalar kullanılıyor)
- Sulu boya
- Altın yaprak varak
- Kâğıt

İlk minyatürler ne zaman ve nerede yapıldı?

Minyatür aslında çok eski bir resim sanatıdır. Bilinen en eski minyatürler; Mısır'da, günümüzden yaklaşık 2200 yıl önce yapılmıştır.

Eski dönemlerde boyalar nasıl elde edilirdi?

Boyalar genellikle doğal yollarla; bitkilerden, altından, yarı değerli taşlardan ve böcek kabukları gibi maddelerden elde edilirdi.

Güncel sanat nedir?

Güncel demek bugüne ait, bugünle alakalı demektir. Yani güncel sanat geçmişte değil şimdi yapılan sanat eserlerini kapsıyor ve günümüz sanatı anlamına geliyor.

Güncel minyatür sanatı nedir?

Eski zamanlardan beri var olan minyatür sanatının, sanatçılar tarafından farklı şekillerde günümüzde yeniden kullanılmasıdır.

ESERLER

Halil Altındere - Tesla to the Moon (2019)

Eser Bilgisi

Halil Altındere'nin Tesla to the Moon (2019) isimli çalışması, 16. yüzyılda Tophane sırtlarındaki Osmanlı Rasathanesi'nden, o dönemin bilim insanlarının 21. yüzyıla bir bakışı... Pek çok mecrada, 16. yüzyılda yapıldığı söylenen ve o dönemde, İslam dünyasında, bilimin ne kadar ileri olduğunu kanıtlayan bir belge olarak görülen bu minyatürün 21. yüzyılda üretilmiş sahte bir eser olduğuna dair spekülasyonlar bulunmaktadır. Bugünden üretilmiş bir belge olarak görülen eser, Beyazıt'taki İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'nde bulunmaktadır. Peki neden bu konuda sahte bir minyatür resmedildi? Osmanlı tarihi uzmanı Nir Şafir, bu soruya: "eğer dönemin bilim anlayışının maddi kanıtları bulunamıyorsa veya inşa etmek istediğimiz anlatıya uymuyorsa, belki de onları yaratıcı şekilde yeniden üretmek kabul edilebilir," şeklinde cevap veriyor. Bu anlamda Altındere'nin eseri, ilginç bir boyut kazanıyor: Sahte bir minyatürü, günümüzden, gerçek olamayacak kadar absürt bir imgeyle buluşturup belirsiz bir alan yaratmak. Elon Musk, canlı yayında tüm dünyaya Space Oddity şarkısı eşliğinde, büyük bir pazarlama projesi olarak kurguladığı Tesla arabasını uzaya gönderirken, 16. yüzyılın ismi ve cismi bilinmeyen Osmanlı bilim insanlarına da göz kırıyor.

Tesla to the Moon, 2019,

Tuval üzerine akrilik, 128 x 57,5 cm

Minyatür sanatçıları: Filiz Adıgüzel Toprak, Fatma Akdaş

Sanatçının ve Pilot Galerisi'nin izniyle

Sorular

1. Resimde hangi renkleri görüyorsunuz?
2. Resimde kaç tane insan var?
3. Resimdeki insanlar ne yapıyor?
4. Uzayı merak ediyor musunuz? Uzayda neler var?
5. Uzay ile ilgili neler biliyorsunuz?
6. Uzaya gitmek ister misiniz? Uzaya nasıl kıyafetlerle gidilebilir?
7. Astronomi nedir?
8. Resimdeki uzun sarı nesnelere görüyor musunuz, onlar ne olabilir?
9. Resimde, gökyüzünde neler görüyorsunuz?
10. Siz uçan arabaya binmek ister miydiniz?
11. Bu resimdeki en büyük cisim sizce hangisi ve şekli ne?

Cevaplar

1. Sarı, kırmızı, mavi...
2. Dört (4).
3. Üçü uzayı inceliyor, yerde oturan ise dünya küresini inceliyor, yazı yazıyor.
4. Dünya, güneş, gezegenler, yıldızlar, ay.
5. Öğrencinin kendi cevabı.
6. Uzaya araştırma yapmak için roketle giden astronotların özel kıyafetleri ile gidilebilir.
7. Gök cisimlerinin, yıldızların, gezegenlerin, galaksilerin; konumları, hareketleri, yaşları, sıcaklıkları gibi özelliklerini inceleyen temel bilim dalıdır.
8. Teleskop, uzayı incelemeye yarıyor. Çok uzaktaki cisimleri bile görebilmemizi ağlayan bir alet.
9. Ay, yıldızlar, kırmızı uçan araba.
10. Öğrencinin kendi cevabı.
11. Ay, yuvarlak.

Etkinlik Önerisi

Mekân: Pera Müzesi, 4., 5. Kat

Sergi: Minyatür 2.0, Güncel Sanatta Minyatür

İlgili Alanlar: Sanat, Fen, Oyun

Yaş Grubu: Okul Öncesi

Araç-Gereç: Çeşitli ağırlıktaki nesnelere, sulu boya, su kabı, fırça, A4 kâğıt

Kazanım: Minyatür 2.0, Güncel Sanatta Minyatür sergisinde yer alan eserleri tanımak ve öğrenmek, neden-sonuç ilişkisi kurmak, sözcük dağarcığını geliştirmek, kendini yaratıcı yollarla ifade etmek.

Süreç:

Sulu boya ile Yerçekimi

Farklı ağırlıktaki nesnelere (oyuncak, kuru boya, peçete, kalem, kâğıt vb.) masaya konur. Nesnelere nazikçe tek tek yüksekte yere bırakılır. Çocukların kalemlerini yere bırakarak yerçekimini hissetmelerine fırsat verilir. Nesnelere bırakıldığında neden yere düştüğü ile ilgili sohbet edilir. "Yerçekimi" yanıtına ulaşılır. Ardından yerçekimiyle ilgili eğlenceli bir deney yapılması için hazırlıklara başlanır. Masanın kenarından aşağıya sarkacak biçimde A4 boyuttaki kâğıtlar yapıştırılır. Öğrenciler kâğıtları sulu boyayla diledikleri renkte ve şekilde boyamaya başlar. Kâğıtlardan akan boyanın neden yukarı ya da yana doğru değil, aşağıya doğru aktığı ile ilgili konuşulur.

Değerlendirme

Çalışmayı yaparken ne hissettin?

Resimdeki boyalar neden aşağıya doğru akıyor?

Nesnelere atınca neden yere düşer?

Yerçekimi olmasaydı ne olurdu?

Yerçekimi nerede olmayabilir?

Rashad Alakbarov - Minyatür "Prens Kitap Okuyor" (2013)

Minyatür (Prens kitap okuyor), 2013,
Demir, 110 x 110 x 110 cm
Sanatçının izniyle

Eser Bilgisi

Bakü'de yaşayan sanatçı Rashad Alakbarov, ışık ve gölgeyi eserlerinin temel elementleri olarak kullanır.. Gölge resimleri olarak tanımlayabileceğimiz bu çalışmalarında Alakbarov, ışığa yakınlık ve uzaklıkla topladığı bir dizi objeyi izleyiciye yakın noktalara yerleştirir. Başta gelişigüzel kenara bırakılmış bir yığın metal veya plastik obje gibi görünen bu kompozisyonları ancak bir ışık yardımıyla görmek mümkündür. 2013 yılında Venedik Bienali Azerbaycan Pavyonu'nda eserlerini geniş kitlelerle buluşturan sanatçı, sıradan, buluntu nesnelere beklenmedik sahneler yaratır.

Sorular

1. Duvardaki siyah yansıma nedir?
2. Gölge nedir?
3. Hiç kendi gölgenizi gördünüz mü? Nerede ve nasıl gördünüz?
4. Gölgeniz, aynadaki yansımanıza benziyor mu?
5. Eserdeki gölgede ne görüyorsunuz?
6. Etrafta kitap okuyan bir prens yok. O zaman sanatçı gördüğünüz gölgeyi nasıl oluşturmuş?

Cevaplar

1. Gölge.
2. Işık geçirmeyen bir cismin ışığı engellemesi nedeniyle, aydınlık bir yerde oluşan karanlık.
3. Mesela dışarıda güneş varken yürürken yerde gölgemizi görürüz. Bir gölgenin oluşması için aslında sadece iki şey gerekir: bir cisim ve bir ışık.
4. Öğrencinin kendi cevabı.
5. Kitap okuyan bir prens.
6. Metal ve plastik eşyalar toplamış. Onları birleştirmiş ve özel bir şekilde yerleştirmiş. Üstüne ışık tutmuş. Böylece kitap okuyan prene benzeyen bir gölge oluşmuş.

Etkinlik Önerisi

Mekân: Pera Müzesi, 4., 5. Kat

Sergi: Minyatür 2.0, Güncel Sanatta Minyatür

İlgili Alanlar: Sanat, Fen

Yaş Grubu: Okul Öncesi

Araç-Gereç: El feneri, A4 beyaz kâğıt, oyuncak/nesne, boya kalemleri

Kazanım: Minyatür 2.0, Güncel Sanatta Minyatür sergisinde yer alan eserleri tanımak ve öğrenmek, nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunmak, nesne ya da varlıkların özelliklerini karşılaştırmak.

Süreç:

Gölgeyi Bul

Öğrencilere beyaz A4 kâğıtlar dağıtılır. Kâğıtların bir köşesine nesne yerleştirilir ve ışık kaynağı (el feneri, telefondaki fener vb.) tutulur. Nesnesinin kâğıdın üzerine düşen gölgesini kenarlarından geçerek çizmesi istenir. Ortaya çıkan çizim ile nesnelerin karşılaştırması yapılır. Birbirine benzeyip benzemediği sorulur. Gölge çizimini bir resmin parçası olarak hayal edip pastel boya, keçeli kalem gibi farklı malzemeler kullanarak resim tamamlanır.

Değerlendirme

Işık kaynağını kullanarak ne elde ettik?

Ortam tamamen aydınlık olduğunda gölge oluşur mu?

Işığı başka nerede ve nasıl kullanabilirsiniz?

CANAN, Güzel ve Çirkin ya da Aslan ve Ceylan (2020)

Güzel ve Çirkin (Aslan ve Ceylan), 2020,
Karışık teknik, 55 x 70 x 75 cm
Sanatçının izniyle SPOT desteğiyle üretilmiştir.

Eser Bilgisi

CANAN'ın bu sergi için ürettiği yeni eseri Güzel ve Çirkin ya da Aslan ve Ceylan (2020), geçmiş ve bugünü birleştiren işler dizisinin bir devamı niteliğindedir. Yapıt, bir ağacın etrafındaki masalsi bir dünyayı gösterir. Eser, CANAN'ın daha evvel ürettiği çalışmalarında da görülen Vakvak Ağacı'nı anımsatıyor. Doğu mitolojisi minyatürleri, vitray, halı gibi çok çeşitli sanat türlerinde bir tema olarak rastlanan, dallarında hayvan/insan başları sallanan bu korku ağacı, bu kez bir heykel formundadır.

Sorular

1. Bu eser neye benziyor, size neyi hatırlatıyor?
2. Bu eserde hangi renkler var?
3. Orman nedir?
4. Hangi canlılar ormanda yaşar?
5. Resimde hangi canlıları görüyorsunuz?
6. Bu ağaç nasıl bir ormanda olabilir?

Cevaplar

1. Öğrencinin kendi cevabı.
2. Yeşil, mavi, pembe, sarı...
3. Ağaçların, bitkilerin ve hayvanların bir araya geldiği geniş yeşil alanlara orman denir.
4. Çiçek, böcek, ayı, kurt gibi çok çeşitli bitki, hayvan ve tüm canlılar.
5. İnsan, hayvanlar (kuş, at, kedi, geyik...).
6. Öğrencinin kendi cevabı.

Etkinlik Önerisi

Mekân: Pera Müzesi, 4., 5. Kat

Sergi: Minyatür 2.0, Güncel Sanatta Minyatür

İlgili Alanlar: Sanat

Yaş Grubu: Okul Öncesi

Araç-Gereç: A4 beyaz kâğıt, boya kalemleri

Kazanım: Minyatür 2.0, Güncel Sanatta Minyatür sergisinde yer alan eserleri tanımak ve öğrenmek, dinlediklerini/izlediklerini çeşitli yollarla ifade etmek, değişik ortamlardaki kurallara uymak, estetik değerleri korumak.

Süreç:

Ormandaki Canlılar

Çocuklara farklı orman görselleri (temiz ve kirlî orman) gösterilerek sohbet edilir. Ormanlarda birçok ağacın, bitkinin olduğu, içerisinde hayvanların yaşadığı anlatılır. Ormanın faydaları ve ormanları korumak için neler yapılması gerektiği hakkında konuşulur. Ardından öğrencilere kâğıt ve boya kalemleri dağıtılarak hayallerindeki ormanı resmetmeleri istenir.

Değerlendirme

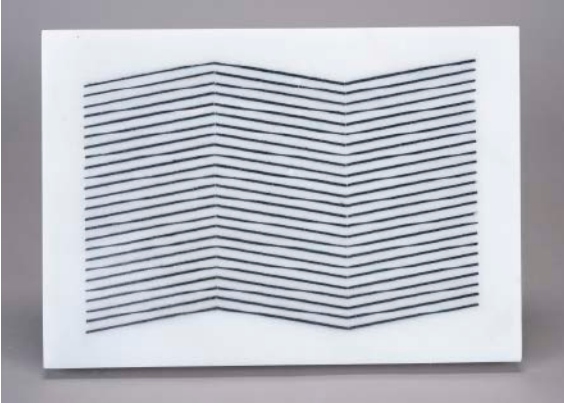
Ormanda hangi hayvanlar ve bitkiler var?

Ormanda uyulması gereken kurallar nelerdir?

Evinizde uyulması gereken kurallar nelerdir?

Müzedeki uyulması gereken kurallar nelerdir?

Hamra Abbas - Şelale Çizimleri (2020)

Şelale Çizimleri, 2020,
Mermer, granit, 23 x 31 x 2 cm
Sanatçı ve Pilot Galerisi'nin izniyle

Eser Bilgisi

Hamra Abbas eserlerinde ev, kültürel aidiyet, islami geometri arasında belirgin bağlantılar kurar. Sanatçının uzun süredir Boston, Lahor ve Berlin arasındaki göçebe yaşamı, onun farklı malzeme ve formattaki yerleştirmelerinde de görünür hale gelir. Bu göçebe yaşam biçimi onu daha "uçucu malzemelerle" çalışmaya yönlendirmişti. Sanatçının doğduğu kent, Pakistan Lahor'a geri dönüşüyle birlikte kullandığı malzemeler de değişmeye başlar. Abbas'ın, Kunsthalle Fridericianum'da 2004 yılında sergilediği, Please Do Not Step (Lütfen Basmayın) başlıklı yerleştirmesi, dantel gibi kesilen kâğıtların basitçe yere sabitlenmesiyle oluşturulmuştu. Pakistan'da aldığı klasik minyatür sanatı eğitiminin üzerine, Berlin'de video sanatı üzerine uzmanlaşan sanatçı, kökenini İslami geometriden ve süslemecilikten alan bu eserin yapımından 15 yıl sonra, bu kez mermer malzemelerle çalışmaya ve uçucu olanı daha kalıcı hale getirmeye çalışır. Sanatçının iki zıt renkli mermer kullanarak ürettiği geometrik desenler, ev zeminlerindeki karoları olduğu kadar, minyatürlerdeki kenar süslerini de anımsatır.

Sorular

1. Bu eser size ne hatırlatıyor?
2. Eserde hangi şekiller var?
3. Sizce bu eser nasıl yapılmış?
4. Mermer nedir?

Cevaplar

1. Öğrencinin kendi cevabı.
2. Çizgiler ve zigzag.
3. Kurşun kalemle bir kâğıdın üzerine çizilmiş gibi gözükse de bu eser aslında mermer taşlar ile yapılmış.
4. Çok sert, doğal bir taş türüdür.

Etkinlik Önerisi

Mekân: Pera Müzesi, 4., 5. Kat

Sergi: Minyatür 2.0, Güncel Sanatta Minyatür

İlgili Alanlar: Matematik, Sanat

Yaş Grubu: Okul Öncesi

Araç-Gereç: Üçgen, daire, kare ve dikdörtgen şekillerinin bulunduğu kartlar, oyuncaklar, çatal, kaşık gibi çeşitli nesnelere, boyama kalemleri, A4 beyaz kâğıt

Kazanım: Minyatür 2.0, Güncel Sanatta Minyatür sergisinde yer alan eserleri tanımak ve öğrenmek, geometrik şekilleri tanımak, küçük kas kullanımı gerektiren hareketler yapmak.

Süreç:

Şekiller

Öğrencilere üzerinde üçgen, daire, kare ve dikdörtgen şekillerinin bulunduğu kartlar gösterilir. Geometrik şekillerin isimleri, kenar ve köşe sayıları hakkında sohbet edilir. Üçgenin kaç kenarı vardır? Dairenin köşesi var mıdır? Bulduğunuz mekânda kare şekline benzeyen bir nesne söyler misiniz? Dikdörtgen ile kare arasındaki fark nedir? Bulunulan mekânda bu şekillere benzeyen nesnelere (oyuncak, çatal, kaşık, taş vb.) bulmaları istenir. Buldukları nesnelere şekilleri hakkında konuşulur. Bu nesnelere yardımıyla öğrendikleri şekilleri yeniden (kare, üçgen, dikdörtgen, yuvarlak) oluştururlar. Öğrencilere verilen malzemeler ile şekillerin içlerini doldurmaları veya kenar çizgilerini oluşturmaları istenir. Beyaz kâğıt üzerine boya kalemleri ile oluşturdukları şekilleri boyamaları istenir.

Değerlendirme

Bugün hangi şekilleri inceledik?

Çevremizde, evlerimizde bu şekillere benzeyen neler var?

Şekiller ne işimize yarıyor?

İLKOKUL - ORTAOKUL

İlkokul - Ortaokul

Öğrenilecek Kavramlar

Kültürel Miras
Minyatürün tarihi
Minyatür sanatının gelişimi
Minyatür yapmak için kullanılan malzemeler
Orta Doğu Bölgesi
Güncel Sanat
Güncel Minyatür Sanatı
Gölge Oyunları (Işık-Gölge)
Anakronik Eser
Yerleştirme (Enstalasyon) Sanatı
Heykel Sanatı
Sergide bulunan eser ve sanatçı sayısı

Öğrenilecek Sözcükler

Hat - Hattat
Tezhip
Minyatür
Üslup
Nakış - Nakkaş
Motif
Perspektif
Rasathane
Mit - Mitoloji
Parşömen

Bunları Biliyor muydunuz?

Kültürel miras nedir?

Bizden önce yaşamış uygarlıkların yapıp bir sonraki nesillere bırakmış olduğu, korunmaya muhtaç evrensel değerler.

Minyatür nedir?

Minyatür; küçük boyutlu ve çok ince şekilde işlenmiş olan resimlerdir. Minyatürler genellikle çok renkli ve detaylı olmalarıyla bilinir. Mesela duvarlardaki ya da insanların kıyafetlerindeki işlemler ve desenler minyatürde detaylarıyla çizilir.

Minyatür resimlerde perspektif yoktur, yani resmedilen nesnelere ve figürler gerçekte göründükleri gibi çizilmezler. Figürler birbirini kapatmak yerine, geride kalanlar yukarı doğru çizilerek ön ve arka oluşturulur.

Minyatür sanatı neden kültürel mirasımızın bir parçasıdır?

Minyatür, yüzyıllar boyunca kültürümüzün önemli bir parçası olarak varlığını sürdürmüş olan, bizden önce yaşamış nesillerin özenle ürettiği ve bize bırakmış olduğu bir sanat türüdür. Bu nedenle minyatür sanatı, kültürel mirasımızın hem korunmaya hem de sürdürülmeye değer bir parçasıdır.

Minyatürün Tarihi

Minyatür sanatı nasıl başladı?

Eskiden, bilgisayar ve yazıcı gibi teknolojilerin olmadığı zamanlarda, kitaplar elle yazılırdı. Kitapların içindeki resimler de elle çizilirdi. Resimlerin kitaplara sığması için çok küçük ve ince yapılması gerekirdi. Minyatür sanatı böyle başladı.

İlk minyatürler ne zaman ve nerede yapıldı?

Minyatür aslında çok eski bir resim sanatıdır. Bilinen en eski minyatürler Mısır'da M.Ö. 200 yılında yapılmıştır – yani bundan 2200 yıl öncesinde.

Minyatürün amacı neydi?

Minyatürün amacı bir metne eşlik etmek, metni anlatmaktır (günümüzdeki örneği; illüstrasyon). Osmanlı döneminde minyatürün ana amacı tarihsel olayları belgelemektir; özellikle saraylardan kareleri ve padişahların hükümdarlığını resmetmektir.

Minyatür sanatı hangi ülkelerde kullanılıyordu?

Hemen hemen her yerde çalışılan minyatür sanatı özellikle doğuda ünlüdür: Osmanlı İmparatorluğu, İran, Hindistan.

Minyatür Sanatının Gelişimi

Minyatür sanatı yıllar içinde nasıl değişmiştir?

On sekizinci yüzyıldan önce, minyatür anonim bir sanattı, yani resmi yapan ressamın ismi bilinmiyor, resmin altına bugün yapıldığı gibi imza atılmıyordu. Nakkaşhanelerde minyatürler kolektif olarak üretiliyordu. Hatta kendine öz bir üslupla minyatür çizmek kötü bir şey olarak görülüyordu. Bu, 18. yüzyılda değişti. Avrupa'dan gelen bireyselleşme akımıyla, aynı 18. yüzyıl toplumu gibi, minyatür sanatı da bireyselleşmeye başladı.

Minyatür, 18. yüzyılda hem bir arada olduğu diğer sayfalardan, kitaplardan, saraydan, hem de bu kolektif çalışma ortamından kopmuştur. Artık saraylar yerine gündelik hayat resmedilmeye başlanmıştır. Hatta Osmanlı'nın yaşam tarzını öğrenmek isteyen Avrupalılar bu yeni minyatürleri satın almaya başlamıştır.

Minyatür neden artık eskisi kadar kullanılmıyor?

Matbaanın icadıyla beraber, kitaplar artık elle yazılmamaya başlandı. Teknoloji geliştikçe, kitaplarda elle çizilen küçük resimlere gerek kalmadı. Böyle olunca, minyatür sanatçıları minyatürleri kitaplar yerine, duvarlarda, resim kâğıtları üstüne yapmaya başladılar. Bu değişime rağmen, 18. yüzyıldan sonra minyatür sanatı pek devam etmemiştir ve günümüzde genelde geleneksel ve eski bir sanat olarak görülmektedir.

Eskiden minyatür yapılırken kullanılan boyalar nasıl elde edilirdi?

Boyalar genellikle bitkilerden, altın, maden oksitleri, yarı değerli taşlar, böcek kabukları gibi maddelerden ezilerek elde edilirdi.

Minyatür yapmak için hangi malzemeler kullanılır?

- İnce uçlu fırça (genelde kedi tüyünden yapılan fırçalar kullanılıyor)
- Sulu boya
- Altın yaprak varak
- Kâğıt

Güncel sanat (çağdaş sanat) nedir?

Halen hayatta olan sanatçılar tarafından gerçekleştirilen sanatsal üretime denir. Güncel sanat sadece belirli bir grup, tarz ya da teknikle bağlantılı değildir, basitçe günümüze ait sanatı ifade eder.

Güncel minyatür sanatı nedir?

Günümüzde minyatür sanatı yeniden canlanmıştır. Çeşitli sanatçılar minyatürün kültüründen, tarihinden, içeriğinden, malzemesinden ve tekniklerinden esinlenerek yeni eserler tasarlamaktadır.

Minyatür 2.0 sergisinde kaç tane ressam yer alır?

Sergide hepsi Orta Doğu'dan olan 14 sanatçı yer almaktadır.

Orta Doğu Hakkında

Asya, Avrupa ve Afrika'nın birbirine en çok yaklaştıkları yerleri kapsayan ve birbirine komşu ülkelerin oluşturduğu bölgeye denir. Akdeniz'den Pakistan sınırına kadar uzanır ve Arap Yarımadası'nı kapsar. Minyatür sanatı özellikle Orta Doğu bölgesinde çok fazla kullanılmıştır. Bu nedenle güncel minyatür sanatçıları da daha çok Orta Doğu'dan çıkmaktadır.

Perspektif nedir?

Nesnelerin gözlemciden olan uzaklıklarına bağlı olarak birbirlerine ilişkin konumlarına göre nasıl göründükleridir.

Hat Sanatı ve Hattat

Hat sanatı, Osmanlıdan günümüze kadar gelen güzel yazı yazma sanatıdır. Hat sanatıyla uğraşan kişiye ise "hattat" denir.

Örneğin, Şeyh Hamdullah, Sultan II. Bayezid döneminin ünlü bir hattatıdır. Yazı sanatında Türk üslubunun kurucusudur. Türk hat sanatının kurucusu olarak bilinir.

Tezhip

Yaldız ve suluboya ile bir kitabı veya kâğıdı süsleme sanatına denir.

Üslup

Bir toplumun, çağın ya da bir sanatçının tüm sanat yapıtlarında ortak olan biçimlendirme ve tasarım anlayışıdır.

Nakiş ve Nakkaş

Minyatürün bir başka adı da nakıştır. Minyatür sanatçısına da nakkaş denir. Örneğin 16. yüzyılda yaşamış Matrakçı Nasuh dönemin önemli bir bilim insanı olmakla birlikte çok önemli bir nakkaştır. Tarihi konulu eserler yazıp onları resimleyen sanatçı, harita niteliği taşıyan minyatürleriyle Osmanlı sanatında yeni bir gelenek başlatmıştır.

Motif

Sanat eserlerinde tekrar eden veya kendi başlarına ayrı ayrı bir grup meydana getiren şekillerin her birine denir. Motifler kendi başlarına bir bütün oluşturabilir ve yan yana gelince bir bezek, süs oluşturan süsleme öğelerinden her birine de motif denir. İlk asırlardan beri var olan motifçilik sanatı, Osmanlılar zamanında süslemecilikle birleşerek zirveye ulaşmıştır. Camilerin kubbe ve tavanlarında; saray, kasr ve köşklerin salon ve odalarının süslenmesinde motif sanatının ulaştığı ileri seviye açık olarak görülmektedir.

Halil Altındere - Tesla to the Moon (2019)

Eser Bilgisi

Halil Altındere'nin Tesla to the Moon (2019) isimli çalışması, 16. yüzyılda Tophane sırtlarındaki Osmanlı Rasathanesi'nden, o dönemin bilim insanlarının 21. yüzyıla bir bakışı... Pek çok mecrada, 16. yüzyılda yapıldığı söylenen ve o dönemde, İslam dünyasında, bilimin ne kadar ileri olduğunu kanıtlayan bir belge olarak görülen bu minyatürün 21. yüzyılda üretilmiş sahte bir eser olduğuna dair spekülasyonlar bulunmaktadır. Bugünden üretilmiş bir belge olarak görülen eser, Beyazıt'taki İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'nde bulunmaktadır. Peki neden bu konuda sahte bir minyatür resmedildi? Osmanlı tarihi uzmanı Nir Shafir, bu soruya: "eğer dönemin bilim anlayışının maddi kanıtları bulunamıyorsa veya inşa etmek istediğimiz anlatıya uymuyorsa, belki de onları yaratıcı şekilde yeniden üretmek kabul edilebilir," şeklinde cevap veriyor. Bu anlamda Altındere'nin eseri, ilginç bir boyut kazanıyor: Sahte bir minyatürü, bugünden, gerçek olamayacak kadar absürt bir imgeyle buluşturup belirsiz/flu bir alan yaratmak. Elon Musk, canlı yayında tüm dünyaya Space Oddity şarkısı eşliğinde, büyük bir pazarlama projesi olarak kurguladığı Tesla arabasını uzaya gönderirken, 16. yüzyılın ismi ve cismi bilinmeyen Osmanlı bilim insanlarına da göz kırıyor.

Tesla to the Moon, 2019,

Tuval üzerine akrilik, 128 x 57,5 cm

Minyatür sanatçıları: Filiz Adıgüzel Toprak, Fatma Akdaş

Sanatçının ve Pilot Galeri'nin izniyle

Sorular

1. Resme baktığınızda neler görüyorsunuz? Bu resimde size farklı gelen bir şeyler var mı?
2. Resimdeki insanlar ne yapıyorlar?
3. Resimde görünen yer neresidir ve görüntüler hangi tarihi döneme aittir?
4. Rasathane nedir?
5. Astronomi nedir?
6. Resimdeki sarı/altın renkli uzun cisimler nedir ve ne işe yarar?
7. Sağ aşağıdaki yuvarlak mavi cisim nedir ve ne için kullanılır?
8. Anakronik eser nedir?
9. Bu eserde sanatçı geçmişle geleceği nasıl buluşturmuş?
10. Bu resimde eski döneme ait unsurlar nelerdir?
11. Resimde bulunan, günümüzün bir parçası olan ama eskiden var olmayan unsurlar hangileridir?
12. Resmedilen arabayı biliyor musunuz?
13. Uzaya aracı nedir?

Cevaplar

1. Öğrencinin kendi cevabı.
2. Uzayı inceliyorlar.
3. Osmanlı İmparatorluğu'nda bir rasathane, 16. yüzyıl. (1500'ler, yani bundan 500 sene önce)
4. Rasathane Osmanlı döneminde gökyüzünü ve uzayı izlemek için kullanılan bir yapıdır. Günümüzde bu yapılara gözlemevi denilmektedir.
5. Gök cisimlerinin; yıldızların, gezegenlerin, galaksilerin konumlarını, hareketlerini, yaşlarını, sıcaklıklarını, hacimlerini inceleyen, disiplinlerarası çalışan, bu araştırmaları yaparken üretilen yüksek teknolojinin, askeri ve tıbbi amaçlarla kullanılmasını sağlayan bir temel bilim dalıdır.
6. Teleskop. Teleskop çok uzakta bulunan bir nesneyi yakınlaştırarak görmemizi sağlar. Uzaydaki cisimleri incelemek için kullanılır.
7. Dünya küresi. Dünya haritasını gösteren, dünyada nerede olduğumuzu görmemizi sağlayan bir gereç.
8. Anakronizm, herhangi bir olay ya da varlığın içinde bulunduğu zaman dilimi ile kronolojik açıdan uyumsuz olması anlamına gelir. Resmedilen tarihi dönemde var olmayan insan, olay ve nesnelere barındıran eserler anakroniktir.
9. Eski dönemlerin manzarasını günümüzde var olan güncel nesnelere birleştirerek.
10. İnsanlar, insanların kıyafetleri, bina...
11. Araba.
12. Resmedilen araba uzaya gönderilen ilk arabadır (2018 - Tesla). Bu araba şu anda güneşin etrafında tur atmaktadır.
13. Uzay aracı ya da uzay gemisi, dünyanın atmosferi dışında, özellikle dış uzayda çalışmak üzere tasarlanmış araç ya da makinedir. Uzay araçları insanlı ya da insansız olabilir.

Halil Altındere - Sultanın Dronlu Cüfus Töreni (2018)

Sultan'ın Dronlu Cüfus Töreni, 2018,
Tuval üzerine akrilik, 140 x 185 cm
Minyatür sanatçıları: Filiz Adıgüzel Toprak,
Fatma Akdaş, Ayşe Yılmaz Öztürk
Sanatçı ve Pilot Galerisi'nin izniyle

Kapıdağlı Konstantin, Sultan III. Selim'in Cüfus Töreni, 1789,
Tuval üzerine yağlı boya
(Halil Altındere'nin eserinin çıkış noktası olan orijinal tablo)

Eser Bilgisi

Bu eserde sanatçı 18-19. yüzyıl arasında İstanbul'da yaşayan ve Osmanlı Sarayı'nda ressam olarak çalışan Kapıdağlı Konstantin'in 1789 tarihli resmini yeniden ele almıştır. Kapıdağlı Konstantin minyatür sanatının Batılı tarzda resim sanatına geçişinde bir köprü olarak görülmekte; 1789'da yaptığı tablo, hem klasik minyatür üslubundan hem Batı sanatından öğeler barındırmaktadır. Altındere, Kapıdağlı Konstantin'in tablo olarak ürettiği bu eseri, minyatür formunda yeniden üreterek eseri zamanda geriye doğru bir yolculuğa çıkarır. Esere yakından bakıldığında görülen drone ise, çalışmanın anakronik yapısına eklenmektedir.

Sorular

1. Resme baktığınızda ne görüyorsunuz? Bu resimde size değişik gelen bir şeyler var mı?
2. Bu eserde hangi tarihi olay anlatılıyor? Bu olay hangi zaman ve mekânda geçiyor olabilir?
3. Cülus töreni nedir?
4. Padişah ne demektir?
5. İnsanların kafasındaki beyaz başlık nedir? Sizce renkleri ve şekillerinin farklılığı neyi temsil ediyor olabilir?
6. Bu resimde eski döneme ait unsurlar nelerdir?
7. Resimde, günümüzün bir parçası olan ama eskiden var olmayan unsurlar hangileridir?

Cevaplar

1. Öğrencinin kendi cevabı.
2. Osmanlı İmparatorluğu, Osmanlı sarayı, 18. yüzyıl (yani bundan 200-300 sene öncesi), Sultan III. Selim'in Cülus törenini anlatır.
3. Cülus töreni, yeni bir padişahın tahta geçişini kutlayan bir törendir. Cülus arapçadan gelen bir kelimedir ve oturmak anlamına gelir. Yeni padişahın tahtına oturması anlamında kullanılır.
4. Padişah ya da sultan, Osmanlı İmparatorluğu'nu yöneten imparatora verilen addır.
5. Kavuk. Takılan kavuğun rengi ve şekli, takan kişinin yaptığı işi ve mevkisini temsil ediyordu. Padişahın adamları, askerler, öğretmenler, bilgeler hepsi farklı kavuk takıyorlardı. Bugün nasıl öğrencilerin, polislerin, askerlerin üniforması birbirinden farklıysa, o zamanlarda da her topluluğun kavuklarının rengi ve şekli birbirinden farklıydı.
6. Saray, padişah ve adamları, kıyafetler, kılıç, kavuk.
7. Dron, dron kumandası, cep telefonu.

Rashad Alakbarov - Minyatür "Prens Kitap Okuyor" (2013)

Minyatür (Prens kitap okuyor), 2013,
Demir, 110 x 110 x 110 cm
Sanatçının izniyle

Eser Bilgisi

Bakü'de yaşayan sanatçı Rashad Alakbarov, ışık ve gölgeyi eserlerinin temel elementleri olarak konular. Gölge resimleri olarak tanımlayabileceğimiz bu çalışmalarında Alakbarov, ışığa yakınlık ve uzaklıkla topladığı bir dizi objeyi izleyiciye yakın noktalara yerleştirir. Başta, kenara gelişigüzel bırakılmış bir yığın metal veya plastik obje gibi görünen bu kompozisyonları ancak bir ışık yardımıyla görmek mümkündür. 2013 yılında Venedik Bienali Azerbaycan Pavyonu'nda eserlerini geniş kitlelerle buluşturan sanatçı, sıradan, buluntu nesnelere beklenmedik sahneler yaratır.

Sorular

1. Eser görselinde, duvardaki siyah yansıma nedir?
2. Hiç kendi gölgenizi gördünüz mü? Nerede ve nasıl gördünüz?
3. Gölge nedir?
4. Silüet nedir?
5. Gölgeniz aynadaki yansımanıza benziyor mu?
6. Gölge sadece siyah beyaz mı olur? Hiç renkli gölge gördünüz mü?
7. Gölgenizle dans etmek ister miydiniz?
8. Eserdeki gölge neyin gölgesi?
9. Etrafta kitap okuyan bir prens yok. O zaman sanatçı gördüğünüz gölgeyi nasıl oluşturmuş?
10. Yerleştirme (enstalasyon) sanatı nedir?
11. Bu eserde sanatçı geçmişle geleceği nasıl buluşturmuş?
12. Işık ve gölge kullanılan başka sanat dalları biliyor musunuz?

Cevaplar

1. Gölge.
2. Öğrencinin kendi cevabı.
3. Işık geçirmeyen bir cismin ışığı engellemesi nedeniyle, aydınlık bir yerde oluşan karanlık. Mesela dışarıda güneş varken yürürken yerde gölgemizi görürüz. Bir gölgenin oluşması için aslında sadece iki şey gerekir: bir cisim ve bir ışık.
4. Bir nesnenin yalnızca kenar çizgileriyle ve tek renk olarak beliren görüntüsü.
5. Öğrencinin kendi cevabı.
6. Şaşırtıcı bir şekilde, renkli gölge diye bir şey var - özel ışıklandırmalarla elde edilebilir.
7. Öğrencinin kendi cevabı.
8. Kitap okuyan bir prensi betimleyen bir minyatürün.
9. Metal ve plastik eşyalar toplamış. Onları birleştirmiş ve özel bir şekilde yerleştirmiş. Üstüne ışık tutmuş. Böylece bir gölge oluşmuş.
10. Yerleştirme Sanatı olarak da bildiğimiz enstalasyon, geleneksel sanat eserlerinden farklı olarak mekân ile birlikte ve mekânı kullanarak yapılan bir sanat türüdür.
11. Prens minyatürü ile güncel enstalasyon sanatını bir araya getirmiş.
12. Öğrencinin kendi cevabı. (Gölge oyunu, Karagöz-Hacivat)

Rahime, 2019,
Şattülarap'ın kurgusal haritası,
Kâğıt üzerine guaj, suluboya,
mürekkep ve altın, 70 x 70 cm
Sanatçının izniyle

Eser Bilgisi

Cansu Çakar, sergiye Tak Tak Tak Gırç Gırç Gırç Tak Tak Gırç Gırç (2017), Bin Mürekkep (2016) ve bu sergi için özel olarak ürettiği Rahime (2019) isimli çalışmalarını katılıyor. Çakar'ın minyatür üslubunun etkili olduğu resimsel kompozisyonları, kendine has bir perspektif anlayışının hâkim olduğu hayali haritalar sunar. Sanatçı, bir mekân algısı yaratmaktan ziyade zihinsel çağrışımlarla eseri üretir. Bu anlamda eserler ne resim ne de haritadır.

Rahime isimli eserinde sanatçı kendine has bir perspektifle hayali bir harita çizmiştir. Harita Şattülarap bölgesini, yani Fırat ve Dicle nehirlerinin Basra Körfezi'nden denize dökülmeden önce birleştikleri yeri gösterir. Halk arasında Fırat ve Dicle nehirlerinin aşk hikâyesi kulaktan kulağa aktarılır ve mitleştirilir. Politik olarak stratejik önemi bulunan bölge, ekonomik olarak da önemli ve kendi hinterlandını besleyen ve tam da bu sebeplerle çatışmalı bir coğrafyadır. Sanatçı bölgenin haritasına baktığında onu bir kadın bedenine benzetir. Eser ismini, Fırat ve Dicle'nin aşkı ve kurguladığı kadın temsiliyeti üzerinden, rahman'ın eril, rahim'in de dişil ilkeyi temsil ettiği söylendiği varsayımıyla "Rahime" den alır.

Sorular

1. Resme baktığınızda ne görüyorsunuz? Sizce sanatçı ne çizmeye çalışmıştır?
2. Coğrafya ne demek?
3. Harita ne demek?
4. Hayali harita ne demek?
5. Hayali haritalara nerelerde rastlıyoruz?
6. Nehir nedir?
7. Fırat ve Dicle nehirleri nerededir?
8. Fırat ve Dicle nehirleri hangi ülkelerden geçer?
9. Fırat ve Dicle nehirleri nereye dökülür?
10. Kendi evinizin haritasını yaparsanız şekli neye benzerdi, şekli nasıl olurdu?

Cevaplar

1. Öğrencinin kendi cevabı.
2. Coğrafya, dünyadaki farklı mekânları ve doğal yapıları ve insanların bu yapılarla arasındaki ilişkiyi inceleyen bir bilimdir.
3. Kuş bakışıyla (yani havadan bakarak) yeryüzündeki şekillerin özel işaretlerin yardımıyla kâğıda çizilmesine harita denir. Fiziki haritalardaki renklerin karşılığı şu şekildedir:
Mavi: su birikintileri - deniz, göl, nehir,
Yeşil: yüksek olmayan alanlar - çayırlar, ovalar,
Kahverengi: yüksek alanlar.
4. Hayal gücümüzü kullanarak yaptığımız haritalara hayali harita denir. Bu haritalar yeryüzündeki şekilleri gerçekte oldukları gibi göstermezler, hayalimizde oldukları gibi gösterirler.
5. Masal kitapları, romanlar, fantastik filmler...
6. Bir kaynaktan çıkıp akarak denize dökülen su birikintilerine nehir denir.
7. Türkiye'nin Güneydoğusunda yer almaktadır.
8. Dicle: Türkiye, Irak; Fırat: Türkiye, Suriye, Irak ülkelerinden geçer.
9. Basra Körfezi.
10. Öğrencinin kendi cevabı.

CANAN, Güzel ve Çirkin ya da Aslan ve Ceylan (2020)

Eser Bilgisi

CANAN'ın bu sergi için ürettiği yeni eseri Güzel ve Çirkin ya da Aslan ve Ceylan (2020) bir süredir üzerine düşündüğü, geçmiş ve bugünü birleştiren işler dizisinin bir devamı niteliğindedir. Yapıt, bir ağacın etrafındaki masalsı bir dünyayı gösterir. CANAN'ın daha evvel ürettiği çalışmalarında da görülen Vakvak Ağacı'nı anımsatan, Doğu mitolojisi minyatürleri, vitray, halı gibi çok çeşitli sanat türlerinde bir tema olarak rastlanan, dallarında hayvan/insan başları sallanan bu korku ağacı, bu kez bir heykel formundadır.

Güzel ve Çirkin (Aslan ve Ceylan), 2020,
Karışık teknik, 55 x 70 x 75 cm
Sanatçının izniyle SPOT desteğiyle üretilmiştir.

Sorular

1. Bu eser size neyi hatırlatıyor?
2. Orman nedir?
3. Ormanları korumak neden önemlidir?
4. Ormanlarımızı ve doğayı korumak için neler yapmalıyız?
5. Mit ve mitoloji nedir?
6. Mitolojik canlılar hakkında fikriniz var mı?
7. Bu eserde de birtakım mitolojik canlılar yer alıyor, bunlardan görebildiğiniz var mı?
8. Heykel sanatı nedir?
9. Bu eserde sanatçı geçmişle geleceği nasıl buluşturmuş?

Cevaplar

1. Öğrencinin kendi cevabı.
2. Ağaçlara, bitkilere, hayvanlara ve birçok başka canlıya ev sahipliği yapan yeşil alanlara orman denir.
3. Doğaya ve doğada yaşayan canlılara saygı duymak, kendi ihtiyaçlarımız gibi başka canlıların da ihtiyaçlarını düşünmek, doğanın dengesinin insan faaliyetlerinden dolayı bozulmasını engellemek için önemlidir..
4. Çöpümüzü yere atmamak, ağaçları yok etmemek, hayvanlara zarar vermemek, geri dönüşüm yapmak, gereksiz plastik kullanmamak, suyu tutumlu kullanmak, kullanılmayan ışıkları söndürmek vs...
5. Kuşaktan kuşağa aktarılan, fantastik ya da hayali canlılar, olaylar içeren hikayelere mit/efsane denir. Mitler; kuşaktan kuşağa yayılır, toplumun hayal gücü etkisiyle zamanla biçim değiştirebilir. Mitoloji ise bir ulusla, bir dinle (özellikle Yunan ve Latin uygarlığıyla) ilgili mitlerin, efsanelerin tümüne verilen addır.
6. Örneğin denizkızları, ejderhalar, periler, devler... Bütün bu canlılar gerçekte var olmayan ama hikâyelerimizin bir parçası olan, hayal ürünü ve mitolojik canlılardır.
7. Sağ tarafta mavi kanatlı ve mor benekli bir hayvan var. Ağaçta turuncu kafalı bir kedi var. Solda altın renkli bir geyik var.
8. Taş, ahşap, bronz gibi çeşitli malzemeler kullanılarak ve şekillendirilerek yapılan üç boyutlu sanat eserlerine heykel denir.
9. Eski doğu mitolojisi minyatürlerine ait figürler ve eski masalsı varlıklar ile günümüz çağdaş sanatı; heykel ve enstalasyon gibi sanat türleri aracılığıyla buluşturulmuş.

Nilima Sheikh - İnşaat Alanı (2010)

İnşaat Alanı, 2010.

Tuval üzerine kazein boyası, 305 x 183 cm
Sanatçı ve Shireen Jungalwala'nın izniyle

Eser Bilgisi

Nilima Sheikh'in sergide yer alan çift taraflı parşömeni Construction Site'ta (İnşaat Alanı) (2010) bir inşaat alanı karşımıza çıkar. İzleyici, eserin etrafında dolaşarak anlatılan hikâyeye dahil olur. 2003-2014 yılları arasında ürettiği Each Night Put Kashmir in Your Dreams (Keşmir'e Her Gece Rüyalarında Yer Ver) serisinden olan bu tomar Keşmir'in endüstriyel yapısı ile yerel mimari mirası arasında ilişkiye dikkat çeker. Seri ise, Keşmir Vadisi ve halkı üzerinde – halkın özgürleşme isteği ile milliyetçiliğin hegemonik güçleri arasındaki mücadeleden doğan acı, keder ve şiddet kartografisini çizer. Kültürel mirasın yok olmasına karşı duran Sheikh, bir zamanlar zanaatkâr yetenekleri ile anılan Keşmirililere eserleri aracılığıyla saygısını sunar. Günlük yaşam ve çalışma sahneleri ile zarif güzellik manzaraları yan yana yerleştirir; birçok evreni bir araya getirir, eserlerinde mitolojiyle modern tarih yan yanadır.

Each Night Put Kashmir in Your Dreams (Keşmir'e Her Gece Rüyalarında Yer Ver) (2003-14) başlıklı yakın zamanda yaptığı büyük resim tomarı serisinde Sheikh, Hint ve İran saray resimlerinde görülen motiflerin ve kompozisyon araçlarının zengin bir kullanımını kalıplama ve geleneksel baskı teknikleriyle bir araya getirerek sakin, neredeyse lirik bir manzara hissi yaratmıştır. Sheikh'in Keşmirli Amerikalı şair Agha Shahid Ali'nin "I See Kashmir from New Delhi at Midnight" (Geceyarısı Keşmir'i Yeni Delhi'den Görüyorum) başlıklı şiirinden ilham alan ve hem Shahid'in hem de birçok başka şair ve yazarın eserlerinden alıntılarla desteklenen Keşmir serisi, "yeryüzündeki cennet" denilerek âdeta bir masal diyarı olarak sunulan bölgenin kaybolan hatırası hakkında olduğu kadar onu dünyanın en tehlikeli savaş alanlarından biri haline getiren çatışmalı bugünü hakkındadır. Sheikh'in gelenekleri çağdaş görsel dağarcığının bir parçası kılan bilinçli kullanımı hem geçmişin hatıralarına hem de bu hatıraların yakın geçmiş ve askerileştirilmiş şimdiki zaman tarafından tahrip edilmesine dair bir düşünme çabası olarak görülebilir.

Sorular

1. Resme baktığınızda ne görüyorsunuz? Sizce sanatçı ne anlatmaya çalışmıştır?
2. Kültürel miras ne demek?
3. Kentsel dönüşüm ne demek?
4. Kentsel dönüşümün kültürel mirasa etkisi nedir?
5. Sizin de çevrenizdeki binalar yıkılıp yeniden yapılıyor mu?
6. Endüstriyel yapı ile yerel mimari arasındaki fark nedir?
7. Parşömen nedir?
8. Bu eserde görebildiğiniz mitolojik canlılar var mı?

Cevaplar

1. Öğrencinin kendi cevabı.
2. Eski nesillerden, atalarımızdan bize geçen önemli varlıklara, geleneklere ve değerlere kültürel miras denir. Kültürel mirasın korunması demek bizim kimliğimizin ve geçmişle olan bağımızın korunması demektir.
3. Kent demek şehir demektir. Kentsel dönüşüm bir şehrin sorunlu alanlarının yıkılıp daha sağlıklı ve yaşanabilir hale gelmesi için tekrar yapılandırılmasıdır.
4. Her ne kadar daha iyi ve yaşanabilir binalar yapmak önemli olsa da, eski binaların yıkılması kültürel mirasımızın kaybolmasına neden olabilir.
5. Öğrencinin kendi cevabı.
6. Yerel mimari, bir toplumun ve o toplumun kültürünün tanıdık ve geleneksel simgelerini ve tarzlarını kullanan yapılardır. Endüstriyel yapı ise, bir kültüre ya da topluma özgü olmayan, çoğunlukla hep aynı tarzda ve daha işlevsel görevi olan yapılardır.
7. Eskiden, kâğıdın henüz keşfedilmediği zamanlarda, üstüne yazmak ve resim yapmak için kullanılan, hayvan derisinden yapılan sarı renkli malzemeye parşömen denir.
8. Öğrencinin kendi cevabı.

Dana Awartani - Uzaklaştım ve Seni Unuttum... (2017)

Eser Bilgisi

Dana Awartani'nin yerleştirme ve videosu, büyükbabasının ve ninesinin de bir zamanlar yaşadığı Cidde'nin eski mahallelerinden birindeki terk edilmiş evlerden birinde yapıldı. Dana, evin zeminini hem bir zamanların Arap evlerini hem de geleneksel İslam sanatındaki geometrik formları anımsatacak şekilde kumlarla kaplamaya başladı. Suudi Arabistan'dan temin ettiği ve doğal boyalarla renklendirdiği bu kumlarla sanatçı, bir zamanlar o evlerin zemininde bulunan geometrik karo formlarını tekrarlardı. Sanatçı, tüm bu zahmetli iş tamamlandığında ise, bu kültürel mirasın yıkımına sembolik bir referansla yerleri süpürmeye başlar.

Uzaklaştım ve Seni Unuttum.

Bir Süre Önce Hatırladım.

Seni Unutmuş Olduğumu Hatırladım.

Rüya Görüyordum, 2017,

Kum ve doğal pigment ile karışık teknik yerleştirme ve video, 22'11"

Sanatçı ve Athr Galerisi'nin (Cidde) izniyle

I went away... (Uzaklaştım...) (2017) başlıklı yerleştirmesinde Dana Awartani de geçmişe göndermede bulunur fakat bunu geleneksel saray resimlerinden ziyade İran ve Türkiye'deki Safevi ve Osmanlı saraylarının resimli yazmalarında görülen geleneksel mimari motifleri aracılığıyla yapar. Batı ve Güney Asya İslam coğrafyasında üst sınıfların yaşadığı saray ve köşklere görülen çinileri anımsatan zemin deseniyle Awartani'nin eseri geçmişe ait mekânları çağırıştırır. Karmaşık çini deseni seramikten değil Suudi Arabistan sahillerinden toplanan ve Riyad'da elle boyanan kum kullanılarak bizzat sanatçı tarafından yapılmıştır. Eserin tamamlanmasının ardından sanatçı odadan kumu süpürerek Budist kum mandalası geleneğini hayata geçirir ve bu süreci kaydeder. Geçmişin hatırasına ve onun uçucu doğasına dair bir gönderme yaratan Awartani, geçmişe atfettiğimiz geçiciliği ve onu modernleşme ve gelişme adına bir kenara atarken sergilediğimiz vurdumduymazlığı ve ilgisizliği görselleştirir.

Sorular

1. Yerleştirme (enstalasyon) sanatı nedir?
2. Motif nedir?
3. Bu eserde zeminde nasıl bir motif görebiliyorsunuz?
4. Çini nedir?
5. Eserdeki zemin de çiniden yapılmışa benziyor. Fakat sanatçı burada çini yerine başka bir malzeme kullanmıştır, bu malzeme sizce nedir?
6. Bu eserde sanatçı geçmişle geleceği nasıl buluşturmuş?
7. Kültürel miras ne demek?
8. Bu eser kültürel miras hakkında bize ne söylemeye çalışıyor olabilir? Sanatçı sizce neden videonun sonunda kumu temizliyor?

Cevaplar

1. Yerleştirme sanatı olarak da bildiğimiz enstalasyon, geleneksel sanat eserlerinden farklı olarak mekân ile birlikte ve mekânı kullanarak yapılan bir sanat türüdür.
2. Sanat eserlerinde ve süsleme işlerinde yer alan geometrik ve tekrar tekrar çizilmiş Şekillere motif denir.
3. Öğrencinin kendi cevabı.
4. Geleneksel Türk Sanatlarından olan çini, genellikle mimari yapıların, cami, köşk, saray, çeşme, türbe ve benzeri yapıların iç ve dış süslemelerinde kullanılmış bir seramik ürünüdür.
5. Suudi Arabistan sahillerinden toplanan ve elle boyanmış kum.
6. Geçmişe ait mekân süslemelerini, çini süslemelerini ve motifleri; günümüzün mekân ve malzemelerini kullanarak yeniden yorumlamıştır.
7. Eski nesillerden, atalarımızdan bize geçen önemli varlıklara, geleneklere ve değerlere kültürel miras denir. Kültürel mirasın korunması demek bizim kimliğimizin ve geçmişle olan bağımızın korunması demektir.
8. Öğrencinin kendi cevabı.

KAZANIMLAR

Anaokulu Grupları

Kazanımlar

1. Nesne veya varlıkları gözleme, sayma, algılama ve algıladıklarını hatırlama
2. Nesne veya varlıklarla ilgili tahminde bulunma
3. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre eşleştirme
4. Nesne veya varlıkları özelliklerine göre sıralama
5. Geometrik şekilleri tanıma
6. Günlük yaşamda kullanılan sembollerini tanıma
7. Parça-bütün ilişkisini kavrama

İlkokul Grupları

Kazanımlar

Öğrenme Alanları	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf
Kültürel Miras	G.1.2.1. Sanatın, kültürün bir parçası olduğunu fark eder.	G.2.2.2. Sanat eserlerindeki farklı kültürlere ait motifleri inceler. G.2.2.3. Geleneksel Türk sanatlarından örnekler verir.	G.3.2.1. Sanat eserleri ile geleneksel sanatların farklı kültürleri ve dönemleri nasıl yansıttığını açıklar.	G.4.2.5. Görsel sanat alanındaki meslekleri söyler.
Sanat Eleştirisi ve Estetik	G.1.3.2. Sanat eserinin biçimsel özelliklerini söyler. G.1.3.3. Sanat eserleri arasındaki farklılıkları açıklar.	G.2.3.1. Sanat eserinin konusunu söyler.	G.3.3.1. Yerel kültüre ait motifleri fark eder. G.3.3.4. İncelediği sanat eseri hakkındaki yargısını ifade eder.	G.4.3.3. Estetik tercihlerin kişilere göre nasıl değiştiğini ifade eder.

Ortaokul Grupları

Kazanımlar

Öğrenme Alanları	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf
Kültürel Miras	<p>G.5.2.1. Yerel kültüre ait motifleri açıklar.</p> <p>G.5.2.3. Geçmişte ve günümüzde yapılmış olan sanat eserleri arasındaki farklılıkları söyler.</p> <p>G.5.2.5. Kullanılan sanat malzemeleri ile görsel sanat alanındaki meslekleri ilişkilendirir.</p>	<p>G.6.2.1. Bir sanatçının eserlerinde seçtiği konuyu, kullandığı malzeme ve tekniği açıklar.</p> <p>G.6.2.3. Toplumda geleneksel sanatların rolünü açıklar.</p>	<p>G.7.2.1. Sanat eserlerindeki üslupları açıklar.</p>	
Sanat Eleştirisi ve Estetik	<p>G.5.3.2. Seçilen sanat eserinin görsel özelliklerini analiz eder.</p> <p>G.5.3.3. Seçilen sanat eserinin içeriğini yorumlar.</p> <p>G.5.3.4. Bir sanat eserini yapıldığı dönem ve şartlara göre analiz eder.</p>	<p>G.6.3.1. Sanat eserini tanımlarken, çözümlerken, yorumlarken ve yargılarken eleştirel düşünme becerilerini kullanır.</p> <p>G.6.3.2. Sanatçının eserinde yansıttığı duygu ve düşünceleri açıklar.</p> <p>G.6.3.6. Sanat eserinin hisleri, duyguları ve estetik tepkiyi nasıl harekete geçirdiğini açıklar.</p>	<p>G.7.3.1. Sanat eserinde ele alınan tema, konu ve sembolleri tanımlar.</p> <p>G.7.3.2. Sanat eserini değerlendirmek için sanat eleştirisi yöntemini kullanır.</p> <p>G.7.3.5. Kişisel ve bağlamsal bilgiler temelinde sanat eserini inceler.</p>	<p>G.8.3.7. Popüler kültürün günümüz görsel sanatlarına etkisini açıklar.</p>

PERA MÜZESİ